

Regulacja prawna w zakresie budowy i eksploatacji linii bezpośrednich a wspieranie rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce

Abstrakt: Przedmiotem rozważań podjętych w artykule jest analiza prawnych uwarunkowań budowy linii bezpośrednich na gruncie prawa krajowego i prawa Unii Europejskiej, w tym ocena projektowanych regulacji w tym zakresie przedstawionych w zmodyfikowanym Projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (numer wykazu RCL UC74 w wersji z dnia 17 września 2022 r.). Punktem wyjścia i podstawą podjętych rozważań są wnioski płynące ze *Strategii rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku* opracowanej w ramach projektu pt. „Rozwój energetyki rozproszonej w klastrach energii (KlastER)”, w której jako jedno z istotnych działań służących promowaniu rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce wskazano wdrożenie przepisów ułatwiających realizację linii bezpośrednich.

Słowa kluczowe: linie bezpośrednie, energetyka rozproszona, dyrektywa 2019/944

Wprowadzenie

Decentralizacja, cyfryzacja i demokratyzacja dostaw energii są obecnie traktowane jako kluczowe elementy służące skutecznemu przeprowadzeniu transformacji energetycznej w Polsce i Unii Europejskiej. Transformacja energetyki jest niezbędna w obliczu globalnych wyzwań związanych z jednej strony z ochroną klimatu i koniecznością dekarbonizacji gospodarki, a z drugiej z zapewnieniem bezpieczeństwa dostaw energii do odbiorców. Z tego względu zdecentralizowane systemy energetyczne, tzw. energetyka rozproszona, oparte przede wszystkim na odnawialnych źródłach energii stają się powoli integralną częścią wciąż zmieniającego się sektora energetycznego i – jak się przewiduje – będą w nim odgrywać coraz ważniejszą rolę.

Rozwój energetyki rozproszonej związany jest z pojawieniem się w sektorze energetycznym nowych

interesariuszy, takich jak indywidualni odbiorcy (prosumenci), którzy zaopatrują się w energię elektryczną (i nierzadko także ciepłą) z własnych instalacji, a także lokalne społeczności energetyczne, które nie tylko realizują zadania w zakresie zaopatrywania całych dzielnic lub gmin w energię, lecz zajmują się również dostarczaniem innych innowacyjnych produktów i usług dla uczestników rynku energetycznego. Rozwój energetyki rozproszonej wiąże się jednak z rosnącą złożonością funkcjonowania energetyki i nowymi wyzwaniami, takimi jak koordynacja rozproszonych źródeł energii i ich aktywne zintegrowanie z istniejącymi systemami energetycznymi. Stawia to szczególne zadania przed prawodawcą oraz organami stosującymi prawo w zakresie stworzenia właściwych ram prawnych, które będą stymulowały rozwój energetyki rozproszonej i wykorzystanie jej potencjału do przeprowadzenia transformacji energetycznej, a jednocześnie będą odpowiadały na wyzwania, jakie jej rozwój niesie dla systemów energetycznych.

Problematyce tej została poświęcona *Strategia rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku* (dalej *Strategia...*) opracowana w ramach projektu pt. „Rozwój energetyki rozproszonej w klastrach energii (KlastER)” współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu badań naukowych i prac rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków GOSPOSTRATEG” (umowa nr Gospostrateg1/385085/21/NCBR/19) i realizowanego przez konsorcjum, którego członkami są Akademia

Górnictwo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie oraz Narodowe Centrum Badań Jądrowych, a liderem jest Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

W *Strategii...* zidentyfikowano w kilku obszarach bariery dla rozwoju energetyki rozproszonej i jednocześnie w ramach zalecanych działań wskazano m.in. konieczność wdrożenia regulacji prawnych ułatwiających budowę i eksploatację linii bezpośrednich. Jakkolwiek brak jest jednej legalnej definicji energetyki rozproszonej – a samo zjawisko w różnych opracowaniach jest określane zarówno jako „energetyka rozproszona” (Popczyk 2011), jak i „energetyka lokalna” (Szyrski 2019), „energetyka obywatelska” (Roberts et al. 2015) czy „rozproszona energetyka obywatelska” (zob. Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z 2 marca 2021 r...) – to jednak w większości opracowań ujmowana jest ona jako lokalne wytwarzanie i konsumpcja energii. Także na gruncie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.Urz. UE 2018 Nr L 328/82) (dalej „dyrektywa 2018/2001”) oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.Urz. UE 2019 Nr L 158/125) (dalej „dyrektywa 2019/944”) nie mówi się o energetyce rozproszonej, tylko o „obywatelskich społecznościach energetycznych” (art. 2 pkt 11 dyrektywy 2019/944) albo „społecznościach energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej” (art. 2 pkt 16 dyrektywy 2018/2001), ale niewątpliwie oba akty dostrzegają i promują zjawisko decentralizacji wytwarzania energii i lokalizowania źródeł blisko odbiorców (zob. motyw 65 dyrektywy 2018/2001). Kwestia ta jest niezwykle istotna dla oceny skuteczności wprowadzanych instrumentów prawnych mających na celu promowanie rozwoju energetyki rozproszonej. Jak bowiem wskazano w *Strategii...*, energia wytwarzana i zużywana lokalnie może szybciej przyczynić się do spełnienia wymagań w zakresie niskoemisyjności energetyki oraz

do wzrostu poziomu bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię na poziomie lokalnym, a także ograniczyć ogromne koszty modernizacji i rozbudowy sieci elektroenergetycznych.

Celem niniejszego artykułu jest analiza prawnych uwarunkowań odnoszących się do budowy linii bezpośrednich na gruncie prawa krajowego i prawa Unii Europejskiej. Jednocześnie zostanie dokonana ocena projektowanych regulacji w tym zakresie, przedstawionych w zmodyfikowanym Projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (numer wykazu RCL UC74 w wersji z dnia 17 września 2022 r.) (dalej „projekt UC74”), w szczególności pod kątem odpowiedzi na pytanie, czy regulacja prawna odnosząca się do budowy i eksploatacji linii bezpośrednich, w wersji zaproponowanej w projekcie UC74, może stanowić istotny instrument promowania rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce.

Linie bezpośrednie na gruncie dyrektywy 2019/944

Podstawowe regulacje prawne odnoszące się do budowy i eksploatacji linii bezpośrednich na gruncie prawa unijnego są obecnie zawarte w dyrektywie 2019/944, która zarówno definiuje pojęcie linii bezpośredniej, jak i przewiduje ogólny obowiązek państw członkowskich dotyczący umożliwienia budowy linii bezpośrednich określonym podmiotom.

Jak wskazuje się w literaturze, zapewnienie możliwości budowy linii bezpośrednich stanowi urzeczywistnienie – zagwarantowanego na poziomie unijnym – prawa odbiorców do otrzymywania dostaw energii elektrycznej poprzez linie bezpośrednie, z pominięciem sieci przesyłowych lub dystrybucyjnych (Kosiński 2020: 226). Co istotne, prawo takie było zagwarantowane od początku procesu liberalizacji funkcjonowania sektora energetycznego (oraz – co zostaje poza zakresem niniejszych rozważań – sektora gazowego), a zatem w dyrektywach poprzedzających obecnie obowiązującą dyrektywę 2019/944,

tj. w art. 21 dyrektywy 96/92/WE, w art. 22 dyrektywy 2003/54/WE oraz w art. 34 dyrektywy 2009/72/WE. Już na gruncie pierwszego pakietu energetycznego linie bezpośrednie (podobnie jak gazociągi bezpośrednie) określano jako jeden z głównych instrumentów otwierających rynek energetyczny i tym samym gwarantujących tworzenie wewnętrznego rynku energii (Kapteyn et VerLoren van Themaat 1998: 1234). Jednocześnie w literaturze wskazuje się, że linie bezpośrednie (podobnie jak gazociągi bezpośrednie) stanowią instrument regulacyjny, realizujący obok celów prokonkurencyjnych także cele prospołecznej regulacji sektorowej w zakresie zagwarantowania prawa do bezpośredniego otrzymywania dostaw energii elektrycznej (bądź paliw gazowych) (zob. Kosiński et Trupkiewicz 2016: 261–262; Będkowski-Kozioł 2014: 1411–1412).

Definicję linii bezpośredniej zawiera obecnie art. 2 pkt 41 dyrektywy 2019/944, zgodnie z którym oznacza ona „linię elektroenergetyczną łączącą wydzielone miejsce wytwarzania z wydzielonym odbiorcą lub linię elektroenergetyczną łączącą wytwórcę z przedsiębiorstwem dostarczającym energię elektryczną w celu bezpośrednich dostaw energii do ich własnych obiektów, podmiotów zależnych i odbiorców”. Na gruncie powyższej definicji nie zostało rozstrzygnięte w sposób jednoznaczny, czy przyłączenie do linii bezpośredniej wyklucza równoczesne przyłączenie do sieci dystrybucyjnej albo przesyłowej. Jednakże przepis art. 7 ust. 6 dyrektywy 2019/944, zgodnie z którym możliwość dostawy energii elektrycznej linią bezpośrednią nie wpływa na możliwość zawierania umów na dostawy energii elektrycznej na podstawie zasady dostępu stron trzecich do sieci przesyłowych i dystrybucyjnych (TPA), sugeruje, że przyłączenie do linii bezpośredniej uprawnionego podmiotu nie wyklucza sytuacji, w której byłby on jednocześnie przyłączony do sieci elektroenergetycznej.

Poza definicją z art. 2 pkt 41 dyrektywy 2019/944, linii bezpośredniej poświęcony został wspomniany art. 7 dyrektywy 2019/944. Na mocy art. 7 ust. 1 dyrektywy 2019/944 państwa członkowskie UE są

zobowiązane do przyjęcia niezbędnych środków, aby umożliwić:

- 1) wszystkim wytwórcom i przedsiębiorstwom dostarczającym energię elektryczną na ich terytorium zaopatrywanie linią bezpośrednią ich własnych obiektów, podmiotów zależnych i odbiorców, bez poddawania ich nieproporcjonalnym procedurom administracyjnym lub nakładania nieproporcjonalnych kosztów;
- 2) zaopatrywanie, indywidualnie lub wspólnie, linią bezpośrednią wszystkich odbiorców na ich terytorium przez wytwórców i przedsiębiorstwa dostarczające energię elektryczną.

Uprawnienie do budowy linii bezpośredniej zostało zatem przyznane zarówno wytwórcom i przedsiębiorstwom dostarczającym energię elektryczną, jak i ich odbiorcom. Co istotne, realizacja tego uprawnienia winna odbywać się, bez „nieproporcjonalnych procedur administracyjnych”, a więc takich, które nakładając niewspółmierne ograniczenia *de facto* uniemożliwiałyby lub zniechęcały uprawnione podmioty do skorzystania z przysługującego im uprawnienia. Ponadto, realizacja uprawnienia z art. 7 ust. 1 dyrektywy 2019/944 nie powinna wiązać się z koniecznością ponoszenia „nieproporcjonalnych kosztów”, a więc takich, które nie są konieczne do poniesienia w związku z realizacją tego uprawnienia.

Przepis art. 7 ust. 2 dyrektywy 2019/944 upoważnia z kolei państwa członkowskie do określenia kryteriów dotyczących przyznawania zezwoleń na budowę linii bezpośrednich na swoim terytorium. Kryteria te muszą być obiektywne i niedyskryminacyjne. Jednocześnie art. 7 ust. 4 dyrektywy 2019/944 stanowi, że państwa członkowskie mogą uzależnić wydanie zezwolenia na budowę linii bezpośredniej od odmowy dostępu do sieci ze strony właściwego operatora lub od wszczęcia w związku z taką odmową procedury rozstrzygania sporów (o której mowa w art. 60 dyrektywy 2019/944). Wreszcie zgodnie z art. 7 ust. 5 dyrektywy 2019/944 państwa członkowskie mogą odmówić udzielenia zezwolenia na linię bezpośrednią, jeśli udzielenie takiego zezwolenia

naruszyłyby stosowanie przepisów dotyczących obowiązków użyteczności publicznej, nakładanych na przedsiębiorstwa energetyczne zgodnie z art. 9 dyrektywy 2019/944, przy czym odmowa musi być należyście uzasadniona.

Z powyższego wynika, że prawodawca unijny z jednej strony wyraźnie przewiduje uprawnienie wskazanych w art. 7 ust. 1 dyrektywy 2019/944 podmiotów do budowy i zaopatrzenia w energię za pomocą linii bezpośredniej, z drugiej jednak strony pozostawia państwom członkowskim możliwość odpowiedniego modyfikowania zakresu tego uprawnienia na gruncie ustawodawstwa krajowego. Nie oznacza to jednakże całkowitej swobody państw członkowskich, winny one bowiem respektować wytyczne wynikające z regulacji art. 7 dyrektywy 2019/944 w zakresie zasadności, proporcjonalności i niedyskryminacyjnego charakteru regulacji modyfikujących korzystanie z uprawnienia do linii bezpośrednich.

Aktualny stan prawny w odniesieniu do linii bezpośrednich na gruncie ustawy Prawo energetyczne

Na gruncie aktualnie obowiązującej Ustawy z 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 z późn. zm.) (dalej „u.p.e.” lub „ustawa Prawo energetyczne”) problematyce linii bezpośrednich poświęcony został przepis art. 3 pkt 11f oraz art. 7a u.p.e.

Obecnie obowiązująca definicja linii bezpośredniej, zawarta w art. 3 pkt 11f u.p.e. (w odniesieniu do linii elektroenergetycznej), zgodnie z którą stanowi ona „linię elektroenergetyczną łączącą wydzieloną jednostkę wytwarzania energii elektrycznej bezpośrednio z odbiorcą lub linię elektroenergetyczną łączącą jednostkę wytwarzania energii elektrycznej przedsiębiorstwa energetycznego z instalacjami należącymi do tego przedsiębiorstwa albo instalacjami należącymi do przedsiębiorstw od niego zależnych”,

powoduje, że w praktyce przyjmowana jest wąska wykładnia tego pojęcia jako instalacji pracującej w układzie wyspowym. Ponadto dotychczas obowiązujące przepisy skutkują dominującym w praktyce stanowiskiem, zgodnie z którym uzyskanie zgody na budowę linii bezpośredniej jest możliwe, co do zasady, wyłącznie w przypadku, gdy brak jest możliwości przyłączenia odbiorcy do sieci elektroenergetycznej. Jak wskazuje się bowiem w literaturze, linie bezpośrednie są traktowane na gruncie ustawy Prawo energetyczne jako wyjątek od niepisanej zasady priorytetu sieci (tzn. korzystania w pierwszym rzędzie z dostępnych sieci przesyłowych lub dystrybucyjnych), uzasadniony wyłącznie potrzebą dostarczania energii w przypadku, gdy infrastruktura sieciowa z przyczyn technicznych lub ekonomicznych nie może być wybudowana czy odpowiednio rozbudowana, bądź w sytuacji, gdy danemu odbiorcy odmawia się dostępu do sieci (Kosiński 2020: 226–227).

Mianowicie, zgodnie z art. 7a ust. 3–4 u.p.e., budowa linii bezpośredniej wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, uzyskania zgody Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki; zgoda jest udzielana w drodze decyzji. Przy czym Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, udzielając zgody, uwzględnia:

- 1) wykorzystanie zdolności przesyłowych istniejącej sieci gazowej lub sieci elektroenergetycznej;
- 2) odmowę świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii elektrycznej istniejącą siecią gazową lub siecią elektroenergetyczną podmiotowi występującemu o uzyskanie zgody oraz nieuwzględnienie złożonej przez niego skargi na tę odmowę.

W literaturze spotyka się pogląd, zgodnie z którym możliwość budowy linii bezpośredniej stanowi „odstępstwo od spójności i jednolitości systemu elektroenergetycznego”, a zatem jedynie w sytuacji, gdy odbiorca nie może uzyskać zaspokojenia własnych potrzeb energetycznych inaczej niż za pośrednictwem linii bezpośredniej, w grę może

wchodzić umożliwienie budowy linii bezpośredniej poza systemem energetycznym (Nowaczek-Zaremba et Muras 2016: 907). Podkreśla się przy tym, że pozostawienie uczestnikom rynku swobody w zakresie budowy linii bezpośrednich i pominięcie sieci elektroenergetycznych „odbija się negatywnie na spójności systemów sieciowych, jak i na systemie taryf, które umożliwiają właścicielowi infrastruktury rozłożenie kosztów budowy sieci równomiernie na wszystkich użytkowników, co ma szczególne znaczenie na obszarze dystrybucji, gdzie koszt budowy linii i gazociągów w nisko zaludnionych regionach jest rekompensowany wyższym zwrotem inwestycji w regionach o wysokim zaludnieniu” (ibidem). Z tego względu postuluje się ścisłe interpretowanie przesłanek udzielenia przez Prezesa URE zgody na budowę linii bezpośredniej.

Co istotne w świetle omawianej regulacji i poglądów doktryny, Prezes URE, udzielając zgody na budowę linii bezpośredniej, dysponuje pewnym zakresem luzu decyzyjnego. Udzielając zgody, o której mowa w art. 7a ust. 3 u.p.e., Prezes URE uwzględnia dwa kryteria: 1) stan wykorzystania zdolności przesyłowych istniejącej sieci gazowej albo elektroenergetycznej, oraz 2) ewentualną odmowę świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych albo energii elektrycznej przez istniejącą sieć podmiotowi występującemu o uzyskanie zgody i nieuwzględnienie złożonej przez ten podmiot skargi na taką odmowę. Oznacza to, że w ramach pierwszego kryterium Prezes URE winien zbadać, czy w danej lokalizacji sieć ta w ogóle istnieje, a następnie, czy zapewnia ona dostateczną zdolność przepustową umożliwiającą realizację dostaw paliw gazowych albo energii elektrycznej w pożądanym przez odbiorcę wolumenie oraz jakości. Natomiast w ramach drugiego kryterium Prezes URE powinien zbadać, czy nastąpiła odmowa świadczenia usług przesyłowych ze strony właściwego operatora oraz czy zgodnie z art. 8 ust. 1 u.p.e. wyczerpana została procedura rozstrzygnięcia sporów dotyczących odmowy świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych albo energii elektrycznej.

Z powyższych rozważań wynika, że zarówno regulacja art. 7a ust. 3–4 u.p.e., jak i praktyka jego stosowania, powodują, że na gruncie obecnie obowiązującej regulacji możliwość budowy linii bezpośredniej nie może być postrzegana jako instrument promowania rozwoju energetyki rozproszonej, w szczególności zaś promowania konsumpcji energii wytwarzanej lokalnie. Priorytetem jest bowiem przyłączanie wszystkich źródeł wytwarzania energii (w tym źródeł odnawialnych) oraz odbiorców do sieci dystrybucyjnej, co oznacza zasadniczo konieczność stałego korzystania z usług przesyłowych świadczonych przez wyznaczonych operatorów sieci (OSD).

Linie bezpośrednie w projekcie nowelizacji ustawy Prawo energetyczne i innych ustaw (UC74)

Przedstawiony powyżej stan prawny ma ulec zmianie, którą przewiduje projekt UC74. Przy tym zaproponowane w pierwotnej wersji tego projektu z 30 kwietnia 2021 r. rozwiązania w zakresie budowy linii bezpośrednich zostały znacząco zmodyfikowane w najnowszej wersji projektu z 17 września 2022 r.

Zawarte w projekcie UC74 zmiany w stosunku do aktualnie obowiązujących przepisów ustawy Prawo energetyczne obejmują w szczególności:

- 1) poszerzenie definicji linii bezpośredniej;
- 2) wprowadzenie wyłączeń od obowiązku uzyskania zgody Prezesa URE na budowę linii bezpośredniej;
- 3) zmianę przesłanek wydania zgody w przypadkach, gdy jest ona wymagana.

W odniesieniu do linii bezpośredniej projektodawca zdecydował się na powtórzenie wprost definicji zawartej w dyrektywie, jednocześnie doprecyzowując, że sieć dystrybucyjna nie obejmuje linii bezpośrednich. Zgodnie z projektowanym art. 3

pkt 11f u.p.e. „linia bezpośrednia” oznacza „linię elektroenergetyczną łączącą wydzieloną jednostkę wytwórczą bezpośrednio z wydzielonym odbiorcą lub linię elektroenergetyczną łączącą jednostkę wytwórczą z urządzeniami lub instalacjami należącymi do przedsiębiorstwa energetycznego wykonującego działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną w celu bezpośrednich dostaw energii do ich własnych obiektów, podmiotów będących jego jednostkami podporządkowanymi w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 42 Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 2021 r. poz. 217, 2105, 2106, Dz.U. 2022 r. poz. 1488) oraz do odbiorców przyłączonych do urządzeń i instalacji tego przedsiębiorstwa” (art. 1 pkt 2 lit. e projektu UC74).

Jak wskazywano jeszcze w uzasadnieniu do projektu UC74 w wersji z 30 kwietnia 2021 r., dotychczasowe rozumienie linii bezpośredniej na gruncie ustawy Prawo energetyczne, jako alternatywy dla braku możliwości przyłączenia do lokalnej sieci elektroenergetycznej, nie odpowiada założeniom dyrektywy 2019/944. Zmiana definicji oznacza, że budowa linii bezpośrednich nie ma służyć wyłącznie zapewnieniu dostępu do energii elektrycznej na terenach, na których wybudowanie sieci elektroenergetycznej przez operatora jest ekonomicznie nieuzasadnione lub w znacznej mierze utrudnione ze względów technicznych. Budowa linii bezpośredniej ma przede wszystkim przysłużyć się rozwojowi energetyki rozproszonej oraz stanowić zachętę do inwestowania w nieduże jednostki wytwórcze bazujące głównie na odnawialnej energii, które będą zasilaty lokalnie obiekty.

Jednocześnie, w celu uniknięcia nieporozumień co do tego, czy w ślad za regulacją art. 2 pkt 41 oraz art. 7 dyrektywy 2019/944 przyłączenie do linii bezpośredniej nie wyklucza jednoczesnego korzystania przez dany podmiot z przyłączenia linią bezpośrednią oraz przyłącza do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej, w projekcie UC74 w wersji z 17 września 2022 r. zdecydowano się na dodanie definicji „odbiorcy wydzielonego” oraz „wydzielonej jednostki wytwórczej”. I tak, zgodnie z projektowanym art. 3 pkt 11fa

u.p.e. „wydzielona jednostka wytwarzania energii elektrycznej” to jednostka, z której cała wytworzona energia elektryczna, z pominięciem systemu elektroenergetycznego, dostarczana jest bezpośrednio do odbiorcy, natomiast zgodnie z projektowanym art. 3 pkt 11fb u.p.e. „wydzielony odbiorca” to odbiorca, który nie jest przyłączony do sieci elektroenergetycznej lub jest przyłączony do sieci elektroenergetycznej w sposób uniemożliwiający wprowadzanie energii elektrycznej wytworzonej w wydzielonej jednostce wytwórczej do tej sieci (art. 1 pkt 2 lit. f projektu UC74 w wersji z 17 września 2022 r.). Wreszcie też, projektowany art. 7a ust. 12 u.p.e. stanowi, że pobieranie energii elektrycznej za pomocą linii bezpośredniej nie ogranicza prawa odbiorcy do przyłączenia się do sieci elektroenergetycznej i pobierania energii elektrycznej z tej sieci na zasadach określonych w art. 4 ust. 2 u.p.e. (tzn. dostępu stron trzecich do sieci), o ile jego urządzenia lub instalacje nie umożliwiają wprowadzania energii elektrycznej dostarczanej linią bezpośrednią do sieci dystrybucyjnej lub przesyłowej, do której odbiorca planuje się przyłączyć.

Tym samym, w świetle obecnie proponowanych rozwiązań, nie powinno budzić wątpliwości to, że przyłączenie do linii bezpośredniej nie wyklucza jednoczesnego przyłączenia odbiorcy do sieci przesyłowej albo dystrybucyjnej, pod warunkiem jednak, że sposób realizacji tego przyłączenia będzie uniemożliwiał wprowadzanie energii elektrycznej wytworzonej w wydzielonej jednostce wytwórczej do sieci przesyłowej albo dystrybucyjnej.

Zarazem projekt UC74, odmiennie od dotychczasowej regulacji art. 7a ust. 3–4 u.p.e., reguluje kwestie związane z uprawnieniami do budowy i zopatrywania w energię elektryczną za pomocą linii bezpośredniej, przy czym projekt UC74 w wersji z 17 września 2022 r. przewiduje przepisy znacząco rozbudowane nie tylko w stosunku do aktualnej regulacji ustawy Prawo energetyczne, ale także w stosunku do pierwotnej wersji z 30 kwietnia 2021 r., w projektowanym obecnie przepisie art. 7a ust. 3–14 u.p.e.

Zgodnie z projektowanym art. 7a ust. 3 u.p.e. uzyskania zgody Prezesa URE w drodze decyzji będą wymagały:

- 1) budowa gazociągu bezpośredniego lub linii bezpośredniej – przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, z wyjątkiem jednak sytuacji, gdy z mocy projektowanego art. 7a ust. 3b u.p.e. budowa linii bezpośredniej będzie zwolniona z obowiązku uzyskania takiej zgody (zob. niżej);
- 2) zmiana przeznaczenia sieci gazociągów kopalnianych na gazociąg bezpośredni – przed rozpoczęciem dostarczania paliw gazowych do odbiorcy;
- 3) zmiana parametrów linii bezpośredniej wskazanych w decyzji Prezesa URE wyrażającej zgodę (co wynika z regulacji projektowanego przepisu art. 7a ust. 3f u.p.e. odnośnie do zakresu informacji, które będzie należało podać we wniosku o udzielenie zgody) lub zmiana parametrów jednostki wytwórczej połączonej tą linią;
- 4) kontynuowanie korzystania z linii bezpośredniej w przypadku przyłączenia do sieci odbiorcy, który dotychczas nie był przyłączony do sieci, lub w przypadku zwiększenia mocy zainstalowanej jednostki wytwórczej ponad wartość, o której mowa w projektowanym art. 7a ust. 3b pkt 2 u.p.e.

W zakresie przesłanek i procedury wyrażenia zgody projektowane regulacje zawarte są w art. 7a ust. 4–8 u.p.e. I tak, zgodnie z art. 7a ust. 4 u.p.e., jeżeli wniosek o udzielenie zgody na budowę linii bezpośredniej dotyczy przypadków, w których zgoda ta jest wymagana, Prezes URE przy udzielaniu zgody bierze pod uwagę:

- 1) wykorzystanie zdolności przesyłowych istniejącej sieci gazowej lub sieci elektroenergetycznej,
- 2) odmowę świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii elektrycznej istniejącą siecią gazową lub elektroenergetyczną podmiotowi występującemu o uzyskanie zgody oraz nieuwzględnienie złożonej przez niego skargi na tę odmowę.

A zatem w tym zakresie projekt nie przewiduje zmian w stosunku do aktualnie obowiązującej regulacji ustawy Prawo energetyczne. Jednocześnie jednak w projektowanych przepisach art. 7a ust. 5–8 projekt wprowadza nowe rozwiązania. Mianowicie, zgodnie z projektowanym art. 7a ust. 5 i 6 u.p.e., Prezes URE będzie odstępował od uwzględnienia przesłanek wymienionych w art. 7a ust. 4 pkt 1 i 2 u.p.e., jeżeli podmiot ubiegający się o zgodę na budowę linii bezpośredniej złoży – pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań – oświadczenie, że:

- 1) linia elektroenergetyczna będzie łączyła jednostkę wytwórczą z urządzeniami lub instalacjami należącymi do przedsiębiorstwa energetycznego wykonującego działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną w celu bezpośrednich dostaw energii do własnych obiektów, obiektów podmiotów od niego zależnych i będących jego jednostkami podporządkowanymi w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 42 Ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz do odbiorców przyłączonych do urządzeń i instalacji tego przedsiębiorstwa, albo
- 2) instalacja wydzielona oraz odbiorca wydzielony spełniają kryteria określone w projektowanych definicjach art. 3 pkt 11fa oraz 11fb u.p.e. (zob. wyżej); ponadto, zgodnie z projektowanym art. 7a ust. 7 u.p.e., jeżeli wydzielona jednostka wytwórcza spełnia przesłanki określone w art. 7 ust. 8e u.p.e., Prezes URE przed wydaniem decyzji o wyrażeniu zgody będzie występował do operatora systemu elektroenergetycznego, na którego obszarze działania znajduje się lub planowana jest budowa linii bezpośredniej, o przedstawienie w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania oceny wpływu podłączanej do sieci elektroenergetycznej jednostki wytwórczej na funkcjonowanie tej sieci w obszarze działania operatora; na uzasadniony wniosek operatora termin ten będzie mógł zostać przedłużony; co istotne, nieprzedstawienie oceny przez operatora w wyznaczonym terminie będzie uważane za wyrażenie oceny pozytywnej.

Projekt UC74 w wersji z dnia 17 września 2022 r. przewiduje – w stosunku do pierwotnej wersji z dnia 30 kwietnia 2021 r. – istotną zmianę przesłanek, przy spełnieniu których nie będzie wymagana zgoda na budowę linii bezpośredniej. Mianowicie, zgodnie z obecnie projektowanym art. 7a ust. 3b u.p.e., zgody Prezesa URE, o której mowa w art. 7a ust. 3 u.p.e., nie będą wymagały:

- 1) budowa linii bezpośredniej dostarczającej energię elektryczną z wydzielonej jednostki wytwórczej do instalacji i urządzeń wydzielonego odbiorcy nieprzyłączonego do sieci elektroenergetycznej, lub
- 2) budowa linii bezpośredniej dostarczającej do wydzielonego odbiorcy energię elektryczną z instalacji odnawialnych źródeł energii, gdy łączna moc zainstalowana w jednostkach wytwórczych jest mniejsza niż 1 MW.

Powyższe oznacza, że w świetle obecnie proponowanej treści art. 7a ust. 3b u.p.e. zgoda nie będzie wymagana w sytuacji, po pierwsze, zaopatrywania odbiorcy w energię za pomocą linii bezpośredniej w układzie „wyspowym”, tzn. bez jakiegokolwiek połączenia tego odbiorcy z siecią przesyłową albo dystrybucyjną (wskutek niemożności przyłączenia do istniejącej sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej), albo, po drugie, gdy odbiorca wydzielony jest wprawdzie przyłączony do sieci przesyłowej albo dystrybucyjnej, jednakże zaopatrywanie go w energię za pomocą linii bezpośredniej odbywa się z instalacji OZE o łącznej mocy nieprzekraczającej 1 MW. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu UC74 w wersji z 17 września 2022 r., ograniczenie zwolnienia z obowiązku uzyskania zgody Prezesa URE w przypadku odbiorcy wydzielonego przyłączonego równocześnie do sieci przesyłowej albo dystrybucyjnej i połączonego linią bezpośrednią z odnawialnym źródłem energii o mocy nie wyższej niż 1 MW „bezpośrednio koresponduje z przepisami ustawy o odnawialnych źródłach energii, która takie jednostki zwalnia z obowiązku koncesyjnego”.

Wątpliwości może budzić treść projektowanego art. 7a ust. 3c u.p.e., zgodnie z którym, jeżeli wybudowano linię bezpośrednią, zgodnie z art. 7a ust. 3b pkt 1 u.p.e. (a więc w układzie „wyspowym”), w celu zasilenia odbiorcy nieprzyłączonego do sieci przesyłowej albo dystrybucyjnej, który jednak złożył następnie wniosek o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, to wówczas do wniosku o wydanie warunków przyłączenia odbiorca ten musi dołączyć zgodę Prezesa URE, uzyskaną zgodnie z art. 7a ust. 3 pkt 4 u.p.e. Zapis ten może bowiem sugerować, że nawet w sytuacji, gdy odbiorca był zaopatrywany w układzie „wyspowym” z instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy nieprzekraczającej 1 MW, to w przypadku chęci uzyskania przyłączenia do sieci przesyłowej albo dystrybucyjnej będzie musiał wystąpić o zgodę do Prezesa URE, i to pomimo wyłączenia przewidzianego w projektowanym art. 7a ust. 3b pkt 2 u.p.e. Kwestia ta wymagałaby doprecyzowania na dalszym etapie prac legislacyjnych.

Projektowany art. 7a ust. 9 u.p.e. przewiduje, że Prezes URE będzie prowadził jawny wykaz linii bezpośrednich. Dzięki temu każdy zainteresowany będzie mógł zapoznać się z dokładną lokalizacją linii oraz rodzajem jednostki wytwórczej, która będzie dostarczała energię elektryczną.

Projekt ustawy nakłada też określone obowiązki informacyjne na podmioty ubiegające się o budowę linii bezpośredniej lub eksploatujące taką linię. Zgodnie z projektowanym art. 7a ust. 3f u.p.e. zarówno w przypadku konieczności wystąpienia o zgodę Prezesa URE (zgodnie z art. 7a ust. 3 u.p.e.), jak i w sytuacji braku konieczności uzyskania takiej zgody (zgodnie z art. 7a ust. 3b u.p.e.), podmiot ubiegający się o budowę linii bezpośredniej lub posiadający do niej tytuł prawny będzie miał obowiązek przekazania, na trzydzieści dni przed złożeniem zgłoszenia, o którym mowa w art. 30, lub wniosku, o którym mowa w art. 33 ustawy z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2351 z późn. zm.), Prezesowi URE informacji o zamiarze wybudowania linii bezpośredniej lub dalszego

korzystania z linii bezpośredniej wraz z dodatkowymi informacjami. Dotyczą one:

- 1) maksymalnego znamionowego napięcia,
- 2) długości,
- 3) schematu elektrycznego z zaznaczeniem w szczególności układów pomiarowo-rozliczeniowych oraz miejsc rozgraniczenia własności,
- 4) lokalizacji i parametrów technicznych,
- 5) istnienia relacji, o której mowa w art. 2 pkt 42 Ustawy o rachunkowości, tj. w zakresie pozostawania w stosunku powiązania lub zależności,
- 6) danych technicznych jednostek wytwórczych, które dostarczają energię linią bezpośrednią, wykorzystywanych przez nie technologiach wytwarzania energii elektrycznej i ich mocy zainstalowanej; natomiast zgodnie z projektowanym art. 7a ust. 3g u.p.e. podmiot posiadający tytuł prawny do korzystania z linii bezpośredniej ma obowiązek informowania Prezesa URE o każdorazowej zmianie wskazanych powyżej informacji dotyczących linii bezpośredniej w terminie 14 dni od dnia jej wystąpienia, a zgodnie z art. 7a ust. 10 u.p.e. ma obowiązek informowania Prezesa URE o uzyskaniu pozwolenia na użytkowanie, o którym mowa w art. 59 ustawy – Prawo budowlane, nie później niż w terminie 14 dni od uzyskania tego pozwolenia.

Projektowany przepis art. 7a ust. 11 u.p.e. reguluje rozbudowany katalog obowiązków spoczywających na podmiocie posiadającym tytuł prawny do korzystania z linii bezpośredniej. Ma do nich należeć:

- 1) zarządzanie pracą linii bezpośredniej i jej utrzymanie;
- 2) zapewnienie ciągłości dostaw oraz odpowiednich parametrów jakościowych energii elektrycznej dostarczanej linią bezpośrednią;
- 3) udzielanie – na żądanie operatora systemu elektroenergetycznego, na którego obszarze działania zbudowana jest linia bezpośrednia lub Prezesa URE – informacji, w tym także o danych pomiarowych i innych danych technicznych, w celu zagwarantowania bezpiecznej i efektywnej eksploatacji oraz rozwoju tej sieci;

- 4) zainstalowanie oraz zapewnienie prawidłowego działania układu pomiarowo-rozliczeniowego umożliwiającego określenie ilości energii elektrycznej dostarczanej odbiorcy;
- 5) umożliwienie właściwemu operatorowi systemu elektroenergetycznego odczytu danych pomiarowych celem dokonania rozliczeń oraz kontroli prawidłowego działania układu pomiarowo-rozliczeniowego.

Zakres tych obowiązków, w szczególności w stosunku do operatora sieci, na obszarze którego zlokalizowana jest linia bezpośrednia, może budzić wątpliwości, zwłaszcza obowiązek wskazany powyżej w pkt. 5. Skoro bowiem, zgodnie z intencją projektodawcy – o czym była mowa wyżej – linia bezpośrednia nie stanowi ani sieci przesyłowej, ani dystrybucyjnej, wątpliwości może budzić wprowadzenie obowiązku udzielania dostępu do danych pomiarowych operatorowi sieci elektroenergetycznej. Obowiązek ten daje się wyjaśnić jedynie w kontekście projektowanej regulacji art. 7a ust. 13 i 14 u.p.e. Mianowicie, zgodnie z tym przepisem, podmiot posiadający tytuł prawny do korzystania z linii bezpośredniej wnosi do operatora sieci elektroenergetycznej, do którego sieci jest przyłączony wydzielony odbiorca, opłaty wynikające z taryf przedsiębiorstwa wykonującego działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej w wysokości odpowiadającej rzeczywistej wysokości poboru energii elektrycznej z linii bezpośredniej lub z sieci przedsiębiorstwa energetycznego wykonującego działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, do którego sieci jest przyłączony. Wysokość tych opłat ma być uwzględniona w taryfie operatorów. *Ratio legis* projektowanej regulacji zostało wyłożone w uzasadnieniu do projektu UC74 w wersji z 17 września 2022 r., zgodnie z którym „mając na uwadze negatywny wpływ linii bezpośredniej na funkcjonowanie sieci oraz konieczność zapewnienia, że osiągnięcie korzyści przez podmioty chcące skorzystać z linii bezpośredniej nie spowoduje nadmiernego obciążenia innych użytkowników systemu, zdecydowano się na

wprowadzenie regulacji, która zobowiązuje podmiot korzystający z linii bezpośredniej do uiszczania opłat zgodnie z taryfą właściwego operatora systemu elektroenergetycznego, do którego sieci jest ten podmiot przyłączony. [...] Z tego samego powodu, zdecydowano się na utrzymanie obowiązku podmiotów korzystających z linii bezpośredniej ponoszenia opłat mocowej, OZE oraz kogeneracyjnej”. Za wprowadzeniem obowiązku ponoszenia opłat przesyłowych przemawia zatem obawa o utratę części wpływów przez operatorów sieci, w obliczu spoczywających na nich obowiązków w zakresie użyteczności publicznej i jednocześnie dążenie do równomiernego rozłożenia kosztów utrzymania systemu na wszystkich odbiorców. Podejście to oznacza jednak, że wprowadzenie regulacji w zakresie ułatwienia budowy linii bezpośrednich nie może być postrzegane, wbrew oczekiwaniom wyrażonym chociażby w *Strategii...*, jako instrument promowania rozwoju energetyki rozproszonej. W szczególności należy zwrócić uwagę, że wprowadzenie obowiązku ponoszenia opłat będzie niwelować zachęty do korzystania ze źródeł wytwórczych zlokalizowanych w pobliżu odbiorcy. Wynika to z obowiązujących w Polsce zasad ponoszenia opłat sieciowych, w których stawki opłat dystrybucyjnych na obszarze działania danego operatora są stałe niezależnie od dystansu dzielącego wytwórcę i odbiorcę. Z tej perspektywy zatem projektowane regulacje w zakresie budowy linii bezpośrednich nie będą stanowiły instrumentu promowania lokalnego wytwarzania i konsumpcji energii. Rozwiązanie to godzić będzie bowiem w odbiorców wydzielonych zaopatrywanych z instalacji odnawialnego źródła energii za pomocą linii bezpośredniej i przyłączonych jednocześnie do sieci dystrybucyjnej, a zatem m.in. tych odbiorców, do których znajdować ma zastosowanie zwolnienie, o którym mowa w projektowanym art. 7a ust. 3b pkt 2 u.p.e. Jak można zakładać, są to ci odbiorcy, którzy mogą być szczególnie zainteresowani uzyskaniem przyłączenia za pomocą linii bezpośredniej, w celu zaopatrywania się w energię ze źródeł zlokalizowanych w niewielkiej odległości. W opinii projektodawców, wyrażonej w uzasadnieniu do projektu UC74 w wersji

z 17 września 2022 r., wprowadzenie powyższej regulacji ma – zgodnie z szacunkami – w dalszym ciągu pozwolić na utrzymanie atrakcyjności linii bezpośredniej dla użytkowników, a jednocześnie zapewnić zrównoważone finansowanie rozwoju systemu elektroenergetycznego, także na potrzeby przyłączenia nowych źródeł energii odnawialnej.

Powyższe kwestie będą zapewne jeszcze przedmiotem dyskusji na dalszych etapach procesu legislacyjnego.

Zakończenie

Z powyższych rozważań wynika, że regulacja prawna w zakresie umożliwienia budowy i eksploatacji linii bezpośrednich uważana jest za istotny instrument, który może stymulować rozwój energetyki rozproszonej i lokalne wykorzystywanie zasobów energetycznych przez odbiorców. Zostało to wyraźnie podkreślone w *Strategii...* Jednakże aktualnie obowiązująca regulacja na gruncie ustawy Prawo energetyczne znacząco ogranicza możliwości w zakresie budowy linii bezpośrednich. Z tego względu należy pozytywnie ocenić podjęcie w projekcie UC74 próby kompleksowego uregulowania zasad budowy linii bezpośrednich zmierzającej w kierunku ich liberalizacji. Niemniej jednak szczegółowa analiza zaproponowanych tam rozwiązań rodzi wątpliwości odnośnie do tego, czy będą one rzeczywiście stanowiły instrument promowania lokalnego wytwarzania i konsumpcji energii. W szczególności uwaga ta odnosi się do przewidzianego w projekcie UC74 w wersji z 17 września 2022 r. obowiązku ponoszenia opłat sieciowych przez podmioty posiadające tytuł prawny do korzystania z linii bezpośredniej.

Bibliografia:

Książki i broszury

Kapteyn P.J.G., VerLoren van Themaat P. (1998), *Introduction to the Law of the European Communities. From Maastricht to Amsterdam. Third Edition. Incorporating the Fifth Dutch edition*, Kluwer Law International, London, Boston.

Szyrski M. (2019), *Energetyka lokalna. Studium administracyjnoprawne*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa.

Artykuły opublikowane w zbiorach artykułów/rozdziały w książkach

- Będkowski-Kozioł M. (2014), *Regulacja prokonkurencyjna w sektorze energetycznym – elektroenergetyce, gazownictwie i energetyce ciepłej* [w:] *System prawa prywatnego. T. 15. Prawo konkurencji*, M. Kępiński (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa: 1391–1415.
- Kosiński E. (2020), *Komentarz do art. 7a ustawy Prawo energetyczne* [w:] *Prawo energetyczne. Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Ustawa o rynku mocy. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz*, M. Czarnecka, T. Ogłódek (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa: 223–229.
- Kosiński E., Trupkiewicz M. (2016), *Instrumenty prospołecznej regulacji sektora energetycznego w kontekście reguł wstrzymania dostarczania energii elektrycznej, w tym w przypadku nielegalnego poboru energii* [w:] *Interdyscyplinarne problemy nielegalnego poboru energii*, A. Walaszek-Pyziół (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa: 259–302.
- Nowaczek-Zaremba M., Muras Z. (2016), *Komentarz do art. 7a ustawy Prawo energetyczne* [w:] *Prawo energetyczne. Tom I. Komentarz do art. 1–11s*, M. Swora, Z. Muras (red.), wyd. 2, Wolters Kluwer Polska, Warszawa: 901–910.

Materiały dostępne w Internecie

- Popczyk J. (2011), *Energetyka rozproszona. Od dominacji energetyki w gospodarce do zrównoważonego rozwoju, od paliw kopalnych do energii odnawialnej i efektywności energetycznej*, Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki, Warszawa, https://www.cire.pl/pliki/2/e_rozpr_popczyk.pdf [dostęp: 20.10.2022].
- Roberts J., Bodman F., Rybski R. (2015), *Energetyka obywatelska: modelowe rozwiązania prawne promujące obywatelską własność odnawialnych źródeł energii*, ClientEarth, Warszawa, https://prezentacje.cire.pl/pliki/1/cf_energetyka_obywatelska.pdf [dostęp: 22.10.2022].

Dokumenty prawne

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE 2018 Nr L 328/82).
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE 2019 Nr L 158/125).
- Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r., M.P. z 2021 r. poz. 264.
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 z późn. zm.).

Inne dokumenty

- Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Europejski Zielony Ład, Bruksela, dnia 11.12.2019 r., COM (2019) 640 final.
- Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne i ustawy o odnawialnych źródłach energii (numer z wykazu UC74 w wersji z dnia 17 września 2022 r.), <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12347450/12792174/12792175/dokument575657.pdf> [dostęp: 20.10.2022].

Direct lines as an instrument to support the development of distributed energy in Poland

Abstract: The subject of the considerations in the article is the analysis of the legal conditions relating to the construction of the so-called “direct lines” under national and European Union law, including the assessment of the proposed regulations in this area, presented in the modified Draft Act amending the Energy Law and certain other acts (RCL UC74 list number in the version of 17/09/2022). The starting point and the basis for the considerations are the conclusions of the *Strategy for the development of distributed energy in Poland until 2040* developed as part of the project entitled “Development of distributed energy in energy clusters (KlastER)”, in which the implementation of regulations facilitating the construction of direct lines was indicated as one of the important activities to promote the development of distributed energy in Poland.

Keywords: direct lines, distributed energy, directive 2019/944

Dr. iur. Michał Będkowski-Kozioł, LL.M.Eur.Int. (Dresden)

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Prawa Gospodarczego i Gospodarki Cyfrowej
Zakład Publicznego Prawa Gospodarczego
Partner, Szef Praktyki Prawa Konkurencji i Antymonopolowego
kancelaria Kochański&Partners
m.bedkowski-koziol@kochanski.pl
numer ORCID: 0000-0002-2182-3490

